

2026 marcheaza cea mai ampla crestere simultana a cotelor de TVA, din ultimii ani, în tarile ECE(consultanti)

Anul 2026 marcheaza cea mai ampla crestere simultana a cotelor de TVA din ultimii ani în tarile din Europa Centrala si de Est (ECE), în timp ce cotele reduse de TVA din regiune sunt consolidate sau eliminate, sunt concluziile celei de-a 14-a editii a Ghidului Fiscal pentru ECE, publicata joi de Forvis Mazars.

Totodata, povara fiscala aplicata salariului mediu variaza între 13% (Kosovo) si 48% (Germania), iar conformarea cu regulile Pilonului II (taxarea multinationalelor, n.r.) devine o provocare operationala reala.

Acoperind în prezent 25 de jurisdicii - 22 de tari europene, plus Kazahstan, Kârgâzstan si Uzbekistan - ghidul compara regimurile fiscale din perspectiva investitorilor si urmareste principalele tendinte care remodeleaza mediul fiscal regional.

Editia din 2026 este definita de trei teme convergente: cotele impozitului pe venit si ale TVA au crescut în mai multe tari, inversând stabilitatea relativa din anii anteriori; conformarea cu regulile Pilonului II trece de la etapa legislativa la realitatea operationala, odata cu apropierea primelor termene de depunere; iar facturarea electronica obligatorie a devenit o cerinta standard de conformare fiscala în cele mai mari economii din regiune.

Potrivit ghidului, în 2026, impozitele pe veniturile persoanelor fizice au avut traiectorii diferite în regiune. Lituania si Slovacia au trecut catre sisteme mai progresive, cu cote maxime majorate în intervalul 30-35%, în timp ce România a crescut impozitul pe dividende de la 10% la 16%. Grecia a mers în directia opusa, reducând majoritatea cotelor cu aproximativ 2 puncte procentuale.

Contributiile sociale datorate de angajatori prezinta, de asemenea, variatii semnificative. Desi media regionala este de aproximativ 17% din salariul brut, nivelul efectiv al contributiilor variaza de la sub 5% în Lituania, Kosovo si România la peste 30% în Estonia, Slovacia si Cehia.

Povara fiscala totala asupra muncii difera considerabil în regiune. La nivelul salariului mediu, aceasta variaza de la aproximativ 13% în Kosovo la aproape 50% în Germania, nivelul mediu fiind de circa 37%, usor peste media OCDE.

Doua tendinte principale ies în evidenta. În primul rând, în tarile cu sisteme fiscale progresive, precum Austria si Albania, povara fiscala creste semnificativ în cazul veniturilor mai mari. În schimb, în statele cu sistem de impozitare în cota unica, precum Ungaria, Bulgaria, România si Ucraina, diferentele sunt minime.

"Salariile minime brute au crescut în întreaga regiune. Cea mai semnificativa majorare a fost înregistrata în Muntenegru, unde salariul minim a crescut cu aproximativ o treime, ajungând la 670 de euro; Slovacia, Cehia si Albania au raportat, de asemenea, cresteri de doua cifre exprimate în moneda locala. Germania si Austria conduc clasamentul regional, cu salarii minime de aproximativ 2.400 de euro, în timp ce media din sectorul privat la nivelul Europei Centrale si de Est se situeaza la aproape 1.700 de euro", releva ghidul.

Ajustate în functie de paritatea puterii de cumparare, clasamentele se modifica semnificativ: salariul nominal ridicat din Estonia este diminuat de nivelul preturilor, Grecia se situeaza sub multe state cu valori nominale mai reduse, în timp ce Muntenegru, Polonia, Croatia si România se situeaza semnificativ mai bine în termeni reali decât ar sugera cifrele nominale.

În ceea ce privește TVA, aceasta a consemnat cea mai amplă creștere simultană din ultimii ani. Regulile privind TVA sunt în mare parte armonizate la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene, însă cotele aplicabile diferă semnificativ, iar anul 2026 marchează o creștere simultană.

"Cotele standard sunt în creștere, în timp ce sfera de aplicare a cotelor reduse continuă să se restrângă", subliniază autorii lucrării.

România a majorat cota standard de TVA de la 19% la 21% începând cu august 2025, consolidând simultan cotele reduse existente de 5% și 9% într-o singură cota redusă de 11%. Estonia a crescut cota standard de la 22% la 24% începând cu iulie 2025, aplicabilă pe tot parcursul anului 2026. Cea mai importantă creștere în termeni absoluți a fost înregistrată în Kazahstan, unde cota standard a fost majorată de la 12% la 16%, începând din ianuarie 2026. În acest context, Ungaria se remarcă la polul opus: cota standard de TVA de 27% rămâne cea mai ridicată din Uniunea Europeană, mult peste media regională de aproximativ 20%.

De asemenea, aplicarea cotelor reduse se restrânge. Lituania a eliminat cota redusă generală de 9%, transferând serviciile de încălzire centralizată și apa caldă către cota standard de 21%, introducând totodată o nouă cota de 12% pentru serviciile de cazare și serviciile culturale. Slovacia a eliminat cota redusă de 19% aplicabilă produselor alimentare cu conținut ridicat de zahăr și sare; aceste produse sunt acum taxate cu cota standard de 23%.

Pragurile de înregistrare în scopuri de TVA au fost majorate în România (la 80.000 euro), Moldova (la aproximativ 75.800 euro) și Polonia (la aproximativ 56.500 euro).

"În regiunea Europei Centrale și de Est, TVA este utilizată tot mai mult ca instrument de echilibrare fiscală, guvernele extinzând bazele de impozitare și reducând numărul cotelor reduse. Majorarea cotei standard de TVA în România de la 19% la 21%, împreună cu consolidarea cotelor reduse într-o singură cota de 11%, reflectă o tendință regională mai amplă de simplificare și de creștere a nivelului taxării indirecte. Pentru companii, acest lucru se traduce printr-o presiune mai mare asupra strategiilor de preț, a gestionării fluxurilor de numerar și a proceselor de conformare în materie de TVA, într-un mediu deja sensibil la inflație", susține Bianca Vlad, Tax Partner, Forvis Mazars în România, citată în comunicat.

Cotele impozitului pe profit din regiune rămân, în linii mari, stabile, situându-se în general în jurul nivelului de 20%. Ungaria se remarcă printr-o cota de 9% - cea mai redusă din Uniunea Europeană - deși impozitele suplimentare aplicabile anumitor sectoare pot crește semnificativ povara fiscală efectivă.

Deși cotele de impozitare se modifică foarte puțin, structurile fiscale continuă să evolueze. Lituania și-a majorat ușor cota (de la 16% la 17%), în timp ce Germania planifică o reducere graduală de la 15% la 10% până la începutul anilor 2030. Letonia a introdus o nouă abordare, taxând profiturile distribuite cu 15%, completată de un impozit pe dividende.

Stimulentele fiscale devin tot mai importante în determinarea poverii fiscale reale. Cehia și-a consolidat sprijinul pentru activitățile de cercetare și dezvoltare (R&D), în timp ce România a introdus un nou credit fiscal rambursabil, evidențiind o tendință regională mai amplă către stimulente fiscale orientate spre investiții.

"Introducerea în România a unui credit fiscal rambursabil de 10% pentru activitățile de cercetare și dezvoltare, alături de supradeducerea existentă de 50% pentru activitățile de R&D, reflectă o schimbare regională mai amplă către politici fiscale orientate spre investiții. Pe măsura ce statele concurează pentru atragerea inovării și a activităților cu valoare adăugată ridicată, companiile privesc dincolo de cotele nominale ale impozitului pe profit și acordă o atenție tot mai mare modului în care schemele locale de stimulente reduc costul real al investițiilor",

explica Lucian Dumitru, Tax Partner, Forvis Mazars în România.

Potrivit ghidului, implementarea Pilonului II reprezintă cea mai importantă evoluție în domeniul fiscalității internaționale în anul 2026. Directiva UE 2022/2523 a fost implementată în 14 dintre cele 25 de jurisdicții analizate în ghid.

Contribuabilii vizati trebuie, în general, să depună declarațiile privind impozitul suplimentar aferente anului fiscal 2024 până la 30 iunie 2026 (Cehia a obținut o prelungire până în octombrie). România și Slovacia au transpus, de asemenea, Directiva DAC9 privind schimbul de informații. Diferența dintre jurisdicțiile care dispun deja de cadre operaționale și cele care continuă să amâne implementarea devine tot mai relevantă din punct de vedere comercial.

"2026 marchează momentul în care Pilonul II trece de la un exercițiu legislativ la o provocare reală de conformare și raportare pentru grupurile multinaționale. Odată cu apropierea termenelor pentru depunerea primelor formulare GIR și a declarațiilor privind impozitul suplimentar în mare parte din regiunea Europei Centrale și de Est, companiile se concentrează nu doar asupra ratelor efective de impozitare, ci tot mai mult asupra gradului de pregătire operațională în materie de date, raportare și guvernanta. Pe măsura ce tot mai multe jurisdicții implementează atât cerințele Pilonului II, cât și pe cele ale DAC9, nivelul de impozitare efectivă al entităților grupurilor medii și mari care activează în regiune va fi de minim 15%", spune Liviu Gheorghiu, Tax Partner, Forvis Mazars în România.

Regulile privind preturile de transfer acoperă în prezent aproape toate statele din regiune, mai multe dintre acestea consolidându-și cadrul de reglementare în 2026. Letonia a introdus raportarea obligatorie pentru tranzacțiile transfrontaliere de mare valoare, Moldova și-a aliniat regulile la standardele OCDE, iar Polonia a extins transparența prin introducerea raportării publice de tip country-by-country pentru grupurile multinaționale de mari dimensiuni. În același timp, tot mai multe state simplifică procesele de conformare prin acceptarea unei marje standard pentru serviciile intra-grup de valoare redusă.

"De asemenea, conformarea fiscală digitală se accelerează. Facturarea electronică devine o practică standard: Croația a introdus facturarea electronică în timp real pentru toate companiile înregistrate în scopuri de TVA în 2026, Polonia a implementat facturarea electronică obligatorie în etape pe parcursul anului 2026, iar România a extins raportarea SAF-T la toți contribuabilii. Slovacia și Slovenia urmează să introducă noi cerințe în anii următori", se mai arată în ghid.

Grupul Forvis Mazars SC este specializat în servicii de audit, taxe și consultanță.